

A TEOLÓGIAI HALLGATÓK KÖZÖSSÉGE

A Magyar Értelmező Szótár a „közösség“ címszó alatt a következőket fogalmazza meg: „Közös élet vagy munkaviszonyok között élő, illetve közös eszmék, célok által egyesített emberek csoportja“. Ez a megállapítás érvényes a teológiai hallgatók közösségére is. Hiszen ennek a csoportnak van közös élettevékenysége, célja és eszméje. S ha a kört arra szűkítjük, hogy unitárius teológiai hallgatók közössége, akkor a közös eszmék és célok méginkább kihangsúlyozódnak, megerősödnek és egységessé kovácsolódnak.

A teológiai hallgatók közössége azon személyekből, lányokból és fiúkból áll, akik sikeresen tették le a felvételi vizsgát. Az így egybekerült személyek a teológián eltöltött idő alatt arra kapnak képesítést, hogy tanulmányaik bevégzése után unitárius keresztény hitelveket hirdessenek Jézus tanításának szellemében, az Unitárius Egyház szolgálatában.

Igy az ország különböző területéről egybekerült fiatalok a teológiai közösségnek a tagjai öt éven keresztül, míg el nem végzik tanulmányaikat és lelkészképesítő oklevelet szereznek.

Mint minden közösség, ez is különböző szabályok, előírások szerint működik. Ezekhez minden teológiai hallgatónak igazodnia kell. Abban, hogy egy közösség mennyire „olajozottan“ működik, nagy szerepe van az úgynevezett „íratlan szabályoknak, törvényeknek“ is, amiknek be- vagy be nem tartása megacéloz vagy csak lazán tart össze. Ezeket betartani, teljesíteni az itt eltöltött idő alatt, mindenkinek kötelessége. A be nem tartott szabályok miatt ez a közösség egy olyan hajóhoz hasonlítható, mely a jeges tengerbe fagyott. S míg a közösségi szellem melege nem enyhíti fel a közömbös közösségi tagok lelkének hidegét, s nem árasztja maga körül az „új élet“, a közösségi szellem fuvallatát, megmozdulni lehetetlen, s csak helybenmaradásra, mozdulatlanságra, megmerevedésre van kárhóztatva. Ahonnan hiányzik a közösségi szellem, ott olyan az élet, mint amilyent a növények, a fák élnek télen. Éppen csak vegetálnak fagyban, hidegben, sötétben. De ha érvényesülnek az együvé-tartozás szabályai, akkor minden él, látszani és teremni akar. Ezért nem keli a közösséget téli álomra ítélve hagyni, hanem közös erővel újjáéleszteni kell.

I. A közösség feladatai

Íde elsősorban az egymás kölcsönös építése tartozik. Ha ez megszűnik, akkor a teológiai közösség megszűnt igazi közösség lenni. Az igazi közösségben a tagok nemcsak a maguk jólétéről, hanem a többiekéről is gondoskodnak. Ha örül egy tag, vele együtt kell örülnenek a többi tagok

is, ha szenved egy tag, vele együtt szenvednek a többi tagok is (1Kor 12,4—22). Jézus is ezt tette: együtt örvend az örvendőkkel, együtt sir a sírókkal. A gyermekek között gyermekké lesz, a felnőttek világában ő is felnőtté válik. Ha egy családnak a tagja szenved, vele együtt szenvednek a család többi tagjai is. Elszáll a mosoly az arcokról, aggodalom nehezedik a lelkekre, komor hangulat szállja meg az egész házat. A gyermek betegsége, mely felett virraszt az édesanya, őt is testileg-lelkileg megviseli, talán még jobban, mint gyermekét. S ha öröm éri a család valamelyik tagját, együtt örvendeznek a családtagok mind.

A teológiai közösségnek a szó igaz értelmében vett jó családi közösségnek kell lennie ahhoz, hogy normális életet tudjon élni. Baj, amikor itt hiányzik a lelki egység, kapcsolat, mivel ilyenkor inkább hasonlítható egy sportklub életéhez, ahol csak érdekközösség, szövetség uralkodik, vagy még az sem. S ha ez így van, akkor itt tud éket ütni egy közösség életében minden, ami bomlasztó, széthúzó. Besűgés, széthúzás, felettesek talpnyalása, irigység, minden közösségi élet bomlasztását előidéz, aminek annyi szomorú tapasztalata volt az 1989 előtti teológiai közösség életében, s melynek nem egy keserű emléke mindmáig engem is kísér.

A közösség aktív, egymás tagjait szolgáló közösség kell legyen. Tévedés azt hinni, hogy a közösség egy része clegendó a közösségi feladatok teljesítéséhez. Itt kell érvényesülnie mindenkor annak az elvnek, hogy: egy mindenkiért és mindenki egyért. A teológiai közösségben minden tagnak szolgálnia kell a közösség jólétét, egészséges rendjét. Mert csak így remélheti azt, hogy majd abban a gyülekezetben, ahova szolgálataira kerül, rend, egyetértés fog uralkodni. A legációba kiküldött hallgatónak legyen figyelme arra is, hogy megvizsgálja azt a gyülekezetet, amelyben szolgál: milyen képet mutat az arculata, van-e közösségi élete.

A teológiai hallgatók közössége legyen ún. imaközösség. Ezért is gyakoroltatják ezt annyit az itt eltöltött idő alatt a reggeli próceseken, a gyakorlati teológia előadásain, mert az imának nagy közösségformáló ereje van. A teológiai hallgatók közössége imaösszejövetelnek nélkül egyszerűen, elképzelhetetlen. Ha valaki ezekre nem megy el, vagy nem jár rendszeresen, az megszegényíti a közösséget. A teológiai hallgatók közössége éppen abban különbözik más, egyetemi hallgatók közösségétől, hogy imaközösség tud lenni. Ez az a többlet, amivel rendelkezik, s ez ha valóban komolyan történik, példaadó hatású lehet más közösségek számára is. Ha visszaidézem azt az időszakot, melyben én voltam teológus, akkor kellemesen emlékszem vissza arra, hogy milyen sikere volt annakidején a mi közösségünknek egy-egy alkalmi istentisztelet, Dávid Ferenc emlékünnepély alkalmával, amikor tudtunk valóban imádkozó közösség lenni. Nagy érdeklődést tanúsítottak ilyenkor az egyetemen, főiskolákon tanulók aziránt hogy mi történik a mi közösségünkben. Sokan jöttek el ilyenkor hozzánk, mert valószínűleg abban az időszakban ez hiányzott leginkább számukra, s ez volt az a többlet, amit a mi közösségünkben, kaptak meg.

S végül, leginkább amit egy közösségben munkálni tudunk, az egymásért való felelősség tudata. Ilyenkor gondoljunk csak vissza mindig a kairói kérdésre, amikor azt gondoljuk, úgy hisszük és érezzük, hogy ez

erőnket meghaladó feladat: „Őrizője vagyok-e én, az én testvéremnek?” Erre minden időben és körülmények között a teológiai hallgatók közösségének az életében a válasz mindig ez lehet: igen!

II. A közösség szükségletei

Az elsők közé tartozik, hogy mit akar tenni, mi a célja ennek a közösségnek, milyen célból állt össze ez a közösség. Mert ha ez nincs, akkor természetesen nem lehet kézzelfogható eredménye egy közösségnek. Időnként beszélni kell arról, hogy milyen ez a közösség, s ha nem megfelelő, előre kell tervezni azt, hogy milyen legyen. Mert, ha a jó értelemben vett eszmecsere hiányzik, ha a közösség időről időre nem vizsgálja felül önmagát, tevékenységét, akkor fennáll annak a veszélye, hogy a közösségnek nem lesznek közös céljai, megvalósítandó feladatai; csupán élnek egymás mellett ennek tagjai megelégedetten, egymáson unalmasan keresztülnézve. Ez már egymás mellett való szenvedést jelent.

A teológiai hallgatók közösségében élőknek szüksége van, arra, hogy állandóan figyeljenek önmagukra, tagjaik hangulatára, érdeklődésére. Időnként mindenkinek önvizsgálatot kell tartania arra vonatkozóan, hogy milyen szándékkal viseltetik a közösség iránt. Nem-e ellenséges, nem-e bomlasztó a cselekedete, nem-e az ellen van, amit a többség akar, jónak lát és elfogad. S ha igen, akkor az ilyenek meg kell változtatnia önmagát, nézeteit, viselkedését, cselekedetét.

A nagy órákat is néha meg kell állítani, felülvizsgálni, javítani, portalanítani, felhúzni, hogy folyamatos, pontos működése biztosítva legyen. Egy közösségben élő tag is rossz cselekedeteivel, meg nem felelő magatartásával bomlasztó eleme lehet a jó közösségi szellemnek. A teológus közösséget az evangélium tanításának tiszta levegője kell áthassa. Lehet, hogy egy idő után erre is a közömbösség, az érdektelenség gyakorol fékező, bomlasztó hatást, s ettől kell megszabadítani a közösség életét, hogy az minden vonatkozásban jól működjön. Olyan kezdeményezőkre van szükség e téren, akik tudnak változtatni és újat akarni. A semper reformandi elvét nem csak a vallás, de a közösségi élet területén is érvényesíteni kell.

A közösségi életben élőknek fegyelemre is szükségük van. Mert biblikusan fogalmazva: „Csak így lesznek mindenek, ékesen jó renddel”. Mindenkinek tudnia kell, hol a helye, mi a szerepe, melyek azok a szabályok, amiket ebben a közösségben élve be kell tartania. Alkalmazkodni kell a többiekhez, igényeikhez, szokásaikhoz is. S itt hadd említsek meg egy példát erre vonatkozóan. Soha nem felejttem, egyszer milyen kemény, kíméletlen szócsátára került sor két évfolyamtárs között, csak azért, mert az egyik egy délután a városból hazajövet, túl erőteljes léptekkel ment el ágyáig, míg a másik délutáni álmát aludta. Sok kis figyelmességre is szüksége van a közösségben élőknek. Ellenkező esetben a közösségi élet könnyen lehet hasonlatos az össze-vissza dobált téglákhoz, mint egy szépen, igényesen felépített házhoz. Vigyázni tehát a fegyelemre, a figyelemre, a szervezett egység építésére, ápolására és megtartására egyaránt.

Vigyázni kell még arra is, hogy tudjon disztinválni ez a közösség.

Tudja a látszatot a valóságtól megkülönböztetni. Mert vannak látszat-közösségek és vannak igazi közösségek. Magam előtt látom a teológiai hallgatók közösségét, vasárnapi istentiszteleteken a padokban ülve, szemben a gyülekezettel. Látszatra nézve nincs baj, mind a helyükön vannak. Fiatalok, bennük van a jövőbeni unitarizmus, az unitáriusok reménysége. De vajon milyen ez a közösség a hálóban, ahol ketten-négyen laknak egy szobában, milyen a tanulóban, ahol esetleg még többüknek kell együtt lenni, milyen ez a közösség a városban, szórakozóhelyeken, ahova eljárnak, esetleg együtt is, ennek a közösségnek a tagjai. Igazi közösségi tagokként vannak-e együtt, úgy érzik-e, hogy valóban összetartoznak, vagy csak látszatközösség, az együvé tartozás képzetét keltik, mert egymás mellett vannak. Nem szeretném hinni azt, amit időnként tapasztalok saját gyülekezetemről, sőt általánosítva: „a vallásos“ emberek nagy seregéről, hogy a teológiai hallgatók olyanok lennének, mint mondjuk Madame Tussaud viaszfigurái, amelyekről csak a világosságban derül ki, hogy utánszobák. Nem elég csupán látszatra felvenni a közösség ünnepi ruháját, azt viselni kell, s arra méltónak is kell lenni egyenként és összesen egyaránt. Gondolom, hogy a teológiai hallgatók közössége több a látszatközösségnél, s lehet ezt több jelzővel is illetni, mint pl. lelki közösség, testvéri közösség, gyülekezeti közösség stb.

A teológiai hallgatók közösségének a szó bibliai értelmében közösséggé kell formálódnia. A közösség megnevezésére a Biblia két szót használ: *methoké* — részesedés közös dolgokban, és *koinonia* — részesedés közös tevékenységekben. Nos ebből e közösség tagjainak bőven, részük van. Ha egy közösségi tag ki akarja venni a részét, azt bőven megteheti. Az együvé tartozásnak nem egy olyan tevékenysége van a hallgató életében, mely igényli részvételét mind a közös dolgok, mind a közös tevékenységek gyakorlásában. Mert gondoljunk csupán arra a közmondásra, hogy: „Egy darab fácska nem nagy lángot ad, de egy halom fa együtt nagy tüzet tud adni“.

A hallgatók közössége, mint hitközösség is, együtt kell legyen. Ez abból szűrhető le, hogy tud-e egy akarattal igent mondani olyan közösségi dolgokban melyekben a közösségnek minden egyes tagja érdekelve van. Ott ahol nincs egymás iránti tiszteletadás és egyetértés, ott nem lehet közösségi dolgokban egyöntetűen igent mondani. Így is vizsgálatot kell tartania a közösségnek, hogy valóban együvé tartozó hitközösség tagjai-e.

Legyen ez a közösség szeretetközösség is. Ez azt jelenti, hogy az erősebbek hordozzák a gyengéket. Peterson az „Európa madarai“ c. könyvében a következőket írja egy helyen: Az ornitológusok megfigyelték azt, hogy ősszel, a hidegebb időjárás beköszöntése után, amikor a költözőmadarak sok ezer km-t tesznek meg az óceán fölött melegebb éghajlatok felé, az erősebb madarak viszik a gyengébbet. Amikor út az indulás órája, a darvak, ezek a mindenki által kedvelt madarak, egészen alacsonyra szállnak, sajátos hívogató hangokat hallatnak, s a kisebb madarakkal a hátukon repülnek át hosszú távolságokat. Nos így van szüksége a „fiatalabbaknak“, első-másodéves hallgatóknak a már felsőbb évfolyamon járók segítségére. Ellenkező esetben marad az újonnan érkezők részéről a csalódás, kiábrándulás. S a felsőbb tagozaton járóknak egy rövid időre sem kell felejtetni azt, hogy a frissen érkezettek nincsenek híjával a jószándéknak, jóakaratsnak, alkalmazkodásnak.

A teológiai hallgatók közösségének egy fontos eleme az igazság kimondása minden vonatkozásban és minden körülmények között. Mivel az igazság egy és oszthatatlan, ezért csak egy igazság van, s ennek érvényét alkalmazni kell a közösség életére. Unitárius hitfelfogásunk egyik alappillére: egy az Isten. Ennek a felismerése tagadhatatlan érdeme az unitarizmusnak, s ebből ered az, hogy ennek a mindennapi életben való megvallása egybekovácsolta, összetartotta híveinket a legnehezebb időkben is. Ebből eredt az „unitárius összetartás“ legendás hírű ereje is. Az igazság kimondásának is így kellene valahogy érvényre jutnia. Voltak emberek, akiket a világ semmi hatalma sem tudott elfordítani az igazságtól, annak kinyilvánításától, s akik a halál legrémitőbb alakjától is kevésbé féltek, mint az egyetemes igazság és szeretet belső törvényének áthágásától.*

Szívben és lélekben egyek vagyunk, mondja az ApCsel írója. Áldott ez az egység, melyet minden közösségre ki kell terjeszteni. Természetesen nem könnyű ezt munkálni, mivel: „Az emberek különböznek egymástól a tekintetben, hogy önmagukról hogyan vélekednek, mennyire jellemesek, mennyire tanulékonyak, milyen énbetetéssel és eredménnyel dolgoznak, mennyire élvezik a munkát, a pihenést, az evést, kultúrát. Másképp mondva: az emberek hitükben, meggyőződésükben, érzelmeikben, magatartásukban, értékrendszerükben, képességeikben, tudásukban, röviden: személyiségükben különböznek egymástól“.**

De ezen személyiség-különbségek ellenére is keresni kell azokon a belső utakon való találkozást egymással, mely összekapcsol, és egészséges szellemben megtart egy közösséget.

Lőrinczi László

VALLOK ÉLETUTAMRÓL

A „tudományosan“ megalapozott babonáknak nehezen szakadoznak ki a gyökerei a népi sorsfilozófiából. Ezelőtt 80 évvel még erősen tartotta magát az a hit, hogy az ember földi sorsát nemcsak a földi, hanem az égi hatalmak is intézik, sőt elő is írják.

Annak dacára, hogy az asztronómia teleszkópjával már kiűzte hadállásaiból a tudomány területeiről az asztrológiát, mégis csak kell lennie ebben a csillagok állásával összefüggő népi babonában valami igazságnak. Legalább is ez látszik az én földi sorsom indulásából és alakulásából.

* Channing I. kötet: Az önművelésről.

** Korunk évkönyv, 1986—87: Személyiségpszichológia, 64.